

נגיעה בין בני זוג חולים בתקופת איסור (2)

במאמר הקודם בענין טיפול של איש ואישה בתקופת נידתה, למדנו שלדעת הרמ"א (סימן קצה סעיף ט"ז) יש מקום להקל אפילו במקרה שהיא חולה, שבעלה יטפל בה, אם אין לה מי שישמש אותה, ושכך נוהגים אם צריכה הרבה לכך.

ראינו גם שהרבה פוסקים הלכו בשיטה זו, עיין שם.

אך לגבי עצם ההגדרה של שאין לה מי שישמש אותה וצריכה הרבה לכך יש לעיין מה נכלל בכך.

בתשובת הרדב"ז (ח"ד סי' ב' אלף ע"ו) יש תשובה מעניינת ומתוכה ניתן ללמוד לעניין זה:

רדב"ז נשאל על "ראובן ואשתו שהיו במחבואה ואין שם אדם לשמשם וחלתה והיא נדה אם יוכל בעלה ליגע בה כגון להשכיבה ולהקימה ולעשות צרכיה ואם הוא רופא אם יוכל למשש לה הדפק ואם הוא אומן אם יכול להקיז לה דם ואם יש חילוק בחולי שיש בו סכנה לחולי שאין בו סכנה".

בתחילת תשובתו הוא מביא את דברי תרומת הדשן לחלק בין חלה הוא לחלתה היא, דאם חלה הוא מותר לפי שתשש כחו ואינו בא לידי עבירה ומותר, מה שאין כן בחלתה היא, והביא גם מהרא"ש בתשובה שכתב "דאם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו זולתה מותרת לשמשו ובלבד שתזהר ביותר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה". ומבאר רדב"ז "אבל חלתה היא אסור לשמשה שמא יצרו יתגבר עליו ויבא לידי עבירה והיא לא תמנענו שהרי תשש כחה".

על חילוק זה כותב הרדב"ז: "ולפי עניות דעתי אין הדברים אמורים אלא בזמן שאין לה מי שישמשנה אלא הוא דמחייבין ליה לשכור לה אשה שישמשנה, ואם חלה הוא לא מחייבין לה לשכור מי שישמשנו, ודייקינן לה דקאמר דאם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו לו אין מי שישמשנו אבל לאחרים יש".

משמע מדבריו שההבדל הוא שבמצב שבו הוא החולה, מותר לה לשמשו ואין צריך לשכור אדם אחר שישמש אותו, אבל במצב שהיא החולה צריכים לשכור מי שתשמש אותה.

מכך משמע שמצב שבו צריך לשכור מישהי ואין אפשרות להשיג בחינם גם זה בכלל שיש מי שישמשנה. וכן פסק הלחם ושמלה ס"ק ל', והדרכי תשובה ס"ק נג.

ואמנם אין זה ברור לגמרי, וכמו שהעיר בשבט הלוי, שמצד אחד הרי גם לשיטה זו שאיסור נגיעה והרחקה הוא מדרבנן, עדיין הרי הכלל הוא שגם על איסור דרבנן צריך אדם להוציא כל ממונו, וכמו שכתב הפתחי תשובה (יו"ד סי' קנ"ז, ד), ואם כן גם בנקרה זה עליו להוציא כל ממונו לשכור מישהי אחרת שתשמש אותה, ומאידך גיסא לא מסתבר שהוא יהיה מחוייב בכך, ומסתבר שכבר הוי כאין אפשרות אחרת שהקיל הרמ"א.

ובספר "שיעורי טוהר" כתב הרב אברהם נפתלי ויג שליט"א כמה חידושים בהלכה זו.

א. מסתבר שאישה שנפלה ובעלה רוצה להקימה, לדעת הרמ"א אם אין אפשרות אחרת, יכול לסייעה.

ב. אם יש אפשרות להביא רק איש אחר, זה ודאי לא צנוע וחשיב שאין אפשרות אחרת.

ג. יתכן שכיון שיש בוושה לקרוא לשכנה שיוודע ע"י זה שהם אסורים, אם כן הדבר נחשב כמצב שאין אפשרות אחרת ומותר לו לסייעה ואין חייב לקרוא לשכנה.

ונתן שם עצה לדבר זה שיזהר לגעת בה ע"י בגד המפסיק, כיון שכתבו המגילת אסתר ולב שמח במצב שנג שבאופן זה אין איסור תורה, וכך כתב המקור חיים ועוד להתיר מישוש הדופק ע"י בגד אחר, וא"כ זהו הוי היתר אפילו לשיטת השו"ע שהחמיר בהלכה זו, שבאופן שאינו נוגע בה אלא ע"י בגד אחר, אפשר להקל.

הערה נוספת לגבי מה שהבאנו במאמר הקודם את פסק השו"ע בסעיף ט"ו שאם הוא חולה מותר לה לשמשו כשאין מישהו אחר שיעשה זאת:

א. היתר זה הוא אף בחולי שאין בו סכנה כמו שסתמו הפוסקים וכ"כ בערוך השלחן ס"ק כ"ז והמקור חיים ס"ק נח. אבל הוסיף המקור חיים הערה חשובה שאם אינו חולה ממש אלא שיש לו מיחוש וכאב בלבד, שיכולה לחוש שיבואו לידי הרגל דבר, אסור. וכ"כ הדרכי תשובה ס"ק מ"ט.

ב. ברחיצת פניו ידיו ורגליו כ' השו"ע להיזהר ביותר שתוכל, ומשמע שאם אין הכרח, שלא תעשה. והב"י הביא מרבינו ירוחם בשם הגאונים שלא תרחץ פניו ידיו ורגליו כלל.

ג. השו"ע כתב כן גם לגבי הצעת המיטה, וגם בזה משמע כנ"ל שאם אין הכרח שלא תעשה וגם לענין זה דעת רבינו ירוחם לאסור לגמרי כמ"ש הב"י.

ד. הב"י כתב שמותרת במזיגת היין, וכן פסק החכמת אדם כלל קט"ז ס"ק י"א, ומשום שאין בזה כ"כ חיבה כרחצה, וכ"כ הערוה"ש ס"ק כ"ד, אבל בב"ח כתב שדינו שווה להצעת המיטה והרחצתו, וכ"כ הש"ך סק"י"ח.

ה. ואמנם כתב הש"ך שבשאר מאכלים ומשקין בחולה אין להחמיר גם לדעה זו.

בית מדרש גבוה
להלכה ורפואה

BETT MEDRASH GOVOHA FOR
MEDICAL HALACHA
ע"ש משפחת פולד הי"ד

הרב יוסף שפרונג
ראש בית מדרש גבוה להלכה ורפואה